

Fortidsminneforeningen og Stiftelsen UNIs nasjonale vernepris 2024

Vinneren av Fortidsminneforeningen og Stiftelsen UNIs nasjonale vernepris 2024 er Christianslunds Holding ved Susan, Anita, Sarah og Petter Christianslund for vern og istandsetting av fabrikkbygget Vaterland 28 i Fredrikstad.

Fabrikkbygningene ble bygd av Fredrikstad Eddiksyrefabrikk 1890-1900. Senere etablerte Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker seg i bygningene, og etter det startet Norsk Læderindustri sin produksjon der i 1939.

Luie Christianslund kjøpte eiendommen i 1975. Han tok i bruk administrasjonsbygningen som bolig. Han leide dem ut til blant andre musikere, kunstnere og bilverksted. Fabrikkbygningene bar allerede da preg av forfall. Gjennom årene forfalt eiendommen ytterligere.

I 2020 døde Luie Christianslund. Da tok barna hans over eiendommen. De bestemte seg raskt for at eiendommen skulle restaureres og tilbakeføres til den opprinnelige tilstanden. Deres visjon er at Vaterland 28 skal bli et håndverkscenter som bidrar til sirkulær økonomi og sikrer håndverksfag. De satser på leietakere som passer til denne profilen.

I dag huser eiendommen gullsmed, glassblåser, skulptør og billedkunstnere, smed og software-utvikling. Disse samarbeider sammen og drar nytte av hverandres kunnskap helt i tråd med ønsket om å skape et håndverkscenter. Søskenene har restaurert ett bygg om gangen og fått leid det ut før de har startet på neste bygg.

Fabrikkbygningene ligger i nær tilknytting til de gamle arbeiderboligene på Vaterland, som igjen grenser opp til Gamlebyen. Det går en populær tursti gjennom anlegget. Ofte åpner leietakerne dørene sine slik at alle som går forbi kan kikke innom og slå av en prat.

Industriområdet ligger i hensynssone for kulturmiljø og er en forlengelse av Gamlebyen og Vaterland. Familien har valgt å ta vare på industriområdet og sikret vern av et viktig kulturminne som er tilgjengelig for allmenheten. Dette er gjort i samsvar med gjeldene antikvariske retningslinjer, der det ikke blir skiftet mer enn høyst nødvendig, og det som blir skiftet, blir erstattet likt mot likt. Smeden på huset får oppdrag med restaurering og kopiering av de gamle vinduene, og alle ruter blir skåret til og kittet av søstrene selv. Bygningene er restaurert på en forbilledlig måte uten å miste det røffe industripreget.

Juryen mener det arbeidet familien Christianslund har gjort med industribygningene i Vaterland 28 er en pris verdig.

Verneprisen består av diplom, plakett og kr 100 000.

Fortidsminneforeningens jury 2024

Grete Holmboe, Ryfylke lokallag, Rogaland avdeling

Ole Jakob Holt, Romerike lokallag, Oslo og Akershus avdeling

Ellen Giskås, Sparbyggja lokallag, Den trønderske avdeling